כלים פרק כד

א. שְׁלֹשָׁה תְרִיסִין הֵם. תְּרִיס הַכָּפוּף, טָמֵא מִדְרָס. וְשֶׁמְּשַׂחֲקִין בּוֹ בַּקֻּנְפּוֹן, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְדִיצַת הָעַרְבִיִּין טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ב. שָׁלֹשׁ עֲגָלוֹת הֵם. הָעֲשׂוּיָה כְּקַתֶּדְרָא, טְמֵאָה מִדְרָס. כְּמִטָּה, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל אֲבָנִים, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ג. שָׁלֹשׁ עֲרֵבוֹת הֵן. עֲרֵבָה מִשְּׁנֵי לֹג וְעַד תִּשְׁעָה קַבִּין שֶׁנִּסְדְּקָה, טְמֵאָה מִדְרָס. שְׁלֵמָה, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְהַבָּאָה בַמִּדָּה, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ד. שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת הֵן. תֵּבָה שֶׁפִּתְחָהּ מִצִּדָּהּ, טְמֵאָה מִדְרָס. מִלְמַעְלָן, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְהַבָּאָה בַמִּדָּה, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ה. שְׁלֹשָׁה תַרְבּוּסִין הֵן. שֶׁל סַפָּרִין, טָמֵא מִדְרָס. שֶׁאוֹכְלִין עָלָיו, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְשֶׁל זֵיתִים, טָהוֹר מִכְּלוּם:

ו. שָׁלֹשׁ בְּסִיסָיוֹת הֵן. שֶׁלִּפְנֵי הַמִּטָּה וְשֶׁלִּפְנֵי סוֹפְרִים, טְמֵאָה מִדְרָס. וְשֶׁל דִּלְפְּקִי, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל מִגְדָּל, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ז. שָׁלֹשׁ פִּנְקָסִיּוֹת הֵן. הָאַפִּיפוֹרִין, טְמֵאָה מִדְרָס. וְשֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּית קִבּוּל שַׁעֲוָה, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וַחֲלָקָה, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ח. שָׁלֹשׁ מִטּוֹת הֵן. הָעֲשׂוּיָה לִשְׁכִיבָה, טְמֵאָה מִדְרָס. שֶׁל זַגָּגִין, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל סָרָגִין, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

ט. שָׁלֹשׁ מַשְׁפֵּלוֹת הֵן. שֶׁל זֶבֶל, טְמֵאָה מִדְרָס. שֶׁל תֶּבֶן, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְהַפֻּחְלָץ שֶׁל גְּמַלִּים, טָהוֹר מִכְּלוּם:

י. שְׁלֹשָׁה מַפָּצִים הֵן. הָעֲשׂוּיָה לִישִׁיבָה, טְמֵאָה מִדְרָס. שֶׁל צַבָּעִין, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְשֶׁל גִּתּוֹת טָהוֹר מִכְּלוּם:

יא. שָׁלֹשׁ חֲמָתוֹת וְשָׁלֹשׁ תּוּרְמְלִין הֵן. הַמְקַבְּלִין כַּשִּׁעוּר, טְמֵאִין מִדְרָס. וְשֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין כַּשִּׁעוּר, טְמֵאִין טְמֵא מֵת. וְשֶׁל עוֹר הַדָּג, טָהוֹר מִכְּלוּם:

יב. שְׁלֹשָׁה עוֹרוֹת הֵן. הֶעָשׂוּי לְשָׁטִיחַ, טָמֵא מִדְרָס. לְתַכְרִיךְ הַכֵּלִים, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְשֶׁל רְצוּעוֹת וְשֶׁל סַנְדָּלִים, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

יג. שְׁלֹשָׁה סְדִינִין הֵן. הֶעָשׂוּי לִשְׁכִיבָה, טָמֵא מִדְרָס. לְוִילוֹן, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְשֶׁל צוּרוֹת, טָהוֹר מִכְּלוּם:

יד. שָׁלֹשׁ מִטְפָּחוֹת הֵן. שֶׁל יָדַיִם, טְמֵאָה מִדְרָס. שֶׁל סְפָרִין, טְמֵאָה טְמֵא מֵת וְשֶׁל תַּכְרִיךְ (וְשֶׁל) נִבְלֵי בְנֵי לֵוִי, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

טו. שְׁלֹשָׁה פְּרַקְלִינִין הֵן. שֶׁל צָדֵי חַיָּה וָעוֹף, טָמֵא מִדְרָס. שֶׁל חֲגָבִין, טָמֵא טְמֵא מֵת. וְשֶׁל קַיָּצִין, טָהוֹר מִכְּלוּם:

טז. שָׁלֹשׁ סְבָכוֹת הֵן. שֶׁל יַלְדָּה, טְמֵאָה טֻמְאַת מִדְרָס. שֶׁל זְקֵנָה, טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל יוֹצֵאת לַחוּץ, טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

יז. שָׁלֹשׁ קֻפּוֹת הֵן. מְהוּהָה שֶׁטְּלָיָהּ עַל הַבְּרִיָּה, הוֹלְכִין אַחַר הַבְּרִיָּה. קְטַנָּה עַל הַגְּדוֹלָה, הוֹלְכִין אַחַר הַגְּדוֹלָה. הָיוּ שָׁווֹת, הוֹלְכִין אַחַר הַפְּנִימִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כַּף מֹאזְנַיִם שֶׁטְּלָיָהּ עַל שׁוּלֵי הַמֵּיחַם מִבִּפְנִים, טָמֵא. מִבַּחוּץ, טָהוֹר. טְלָיָהּ עַל צִדָּהּ, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ, טָהוֹר:

ר' עובדיה מברטנורא

א. שלשה תריסין הן שלשה דינים חלוקין זה מזה יש בתריסין דהיינו מגינים: **תריס הכפוף** המצויין אצלנו, שמקיפים את האדם משלש רוחות: **טמא מדרס** דעשוי לשכיבה, ששוכבים עליו במלחמה. וכל שכן שטמא טמא מת, דקיימא לן כל הטמא מדרס טמא טמא מת: **שמשחקים בו בקומפון** בשדה של עמק המלך, באים שנים כל אחד חרבו בידו ותריס קטן עגול שאינו כפוף בידו השמאלית, למדין להגן כל אחד במגינו שלא יכהו חבירו. וקורין לו אשגרימ"ר בלע"ז: **טמא טמא מת** והוא הדין שטמא טומאת שרץ ונבילה ושאר טומאות כולן, חוץ ממדרס, שאינו נעשה אב הטומאה אם שכב עליו הזב או ישב, אלא ראשון כמגעו של זב:**ודיצת הערביין** תריס קטן ביותר שהערביים עושים לדיצה ולשמחה ולשחוק, ואינו כלי של תשמיש:

ב. כקתדרא שהיא קצרה ומוקפת משלש רוחות: **טמאה מדרס** דמיוחדת לישיבה: **כמטה** שהיא ארוכה ומיוחדת להניח בה פרקמטיא, והשוכב בה אומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: **ושל אבנים** העשויה להוליך בה אבנים: **טהורה מכלום** לפי שפרוצה מתחתיתה נקבים גדולים כמוציא רמון:

ג. שנסדקה טמאה מדרס דכיון שנסדקה ואינה ראויה ללישה, מיחדין אותה לישיבה: **טמאה טמא מת** דכלי תשמיש היא: **הבאה במדה** שמחזקת ארבעים סאה בלח שהן כוריים ביבש: **טהורה מכלום** שמפני כובדה וגודלה אינה מיטלטלת מלאה, ואנן דומיא דשק בעינן דמיטלטל מלא וריקן:

ד. תיבה שפתחה מצדה משמשת ישיבה עם מלאכתה, שיכולים להשתמש בה כשהוא יושב, בזמן שפתחה מצדה. משא"כ כשפתחה מלמעלן. והבאה במדה דתנינן במתניתין שהיא טהורה מכלום, אאינה מיוחדת למדרס קאי, דהטמאה מדרס אפילו באה במדה לעולם היא טמאה:

ה. תרבוסים כלים של עור כעין ארגזים: **של ספרים** מקיזים דם: **טמא מדרס** גדול הוא וחזי לישיבה או למזגא עליה: **שאוכלים עליו** כלי תשמיש הוא: **ושל זיתים** שסוחטין בו הזיתים, לא חשיב כלי של משמשי אדם:

ו. בסיסאות ואת כנו מתרגמינן וית בסיסיה: **ושל דלפקי** כלי עץ שמשימים בו צלוחיות ואשישות ואוכלים ומשקים, וממנו נוטלים ונותנים על השלחן. והבסיס שלפניו אינו לישיבה, אבל תורת כלי עליו: **ושל מגדל** אוצר של עץ. ארמריא"ו בלע"ז: **טהור מכלום** דלאו כלי הוא וצורתו מוכחת עליו:

ז. שלש פנקסיות הן העשוין לכתוב בהן. כמו חנוני על פנקסו: **אפיפורין** לוח שמניחים עליו אבק של עפר וכותבים בו חשבונות. וגדול הוא וחזי לישיבה: **שיש לה בית קבול שעוה** לוח שטחין פניו בדונג ורושמין על הדונג בחרט: **וחלקה** שאין בה שעוה, וכותבים עליה בדיו, ואין לה בית קיבול:

ח. של זגגים שמניחים עליה כלי זכוכית: **סרגין** עושי המרכבות. בערבי קורין למרכב, סירג. ויש מפרשים, שמסרגים את השבכות. וטהורה מכלום לפי שאינה ממשמשי אדם:

ט. משפלות קופות עשויות להוציא בהם זבלים לשדות: **של זבל טמאה מדרס** לפי שראויה לישיבה: **והפוחלץ** עשוי כעין מכבר מעשה רשת, והנקבים שלו רחבים יותר ממשפלת של תבן. ואינה ראויה אפילו לקבל תבן, שנקביה רחבים ביותר, וגם אינה ראויה לישיבה, שחבלים שלה קשים ואין ראוין לישב עליהן, הלכך טהורה מכלום:

י. מפצים כמין מחצלאות עשויות מחילף ומסיב וקנה וגומא וגמי וכיוצא בהן: **ושל צבעים** שהצבעים נותנים עליהם הבגדים: **טמא טמא מת** שאינם מיוחדים לישיבה, אבל תורת כלים יש להן: **ושל גתות** העשויות לכסות בהן ענבים וזיתים:

יא. חמתות נאדות של עור: **תורמלין** כיסין גדולים של עור, שהרועה מניח חפציו לתוכן: **המקבלים כשיעור** המפורש למעלה בריש פרק כרים. החמת של שבעת קבים. והתורמל של חמשת קבין. וכל שכן אם מחזיקים יותר, דאז משמשים ישיבה עם מלאכתן. אבל פחות מכאן לא: **ושל עור הדג טהורים מכלום** דכל הבא מבריות שבים, טהור:

יב. לשטיח לשטוח בארץ לישב עליו: **לתכריך הכלים** לכרוך בו את הכלים, כגון סכינים ומספריים ומחטים כדי לשמרן: **ושל רצועות ושל סנדלים** עור העומד לחתוך ממנו רצועות וסנדלים, טהור מכלום, דמחוסר מלאכה הוא. אבל רצועות המתוקנות כבר, טמאות, כדמוכח במסכת נגעים פרק י"א:

יג. לוילון טמא טמא מת העשוי למסך לפני הפתח, טמא, לפי שהשמש מתעטף בשוליו לפעמים ומתחמם בו: **של צורות** בגד שהוא ביד רוקם ובו מיני צורות כדי לראות בו לעשות כמותו בבגד אחר:

יד. של ידים טמאה מדרס לפי שפעמים נותנה על הכסת וישן עליה: **ושל תכריך נבלי בני לוי** שהיו הלוים כורכים כלי השיר שלהן במטפחת. ודרך שאר בני אדם לעשות להן תיק של עור, ואף הן טהורים:

טו. פרקלינין צורת יד של עור שנושאים ציידי עופות כשתופסים בידיהן העוף, שקורין אשטו"ר ואשפרוי"ר, ובו יוצאים לצוד חיה או עוף: **טמא מדרס** לפי שנשען עליו: **ושל חגבים** ההולכים לצוד חגבים ונותנים אותם בו: **ושל קוצים** ללקט קוצים. ואית דגרסי של קייצים, המייבשים פירות הקיץ, כגון העושים גרוגרות וצמוקים בשדה:

טז. סבכות כיפה שנושאות הנשים על ראשן, עשויה כעין רשת שיש בה נקבים דקין: **של ילדה** ראוי לישיבה, ולכך טמאה מדרס:

ושל זקנה מעשיה מוכיחים עליה שאינה ראויה לישיבה. ובתוספתא תניא, של זקנה טמאה מדרס, שאינה מקפדת עליה ופעמים יושבת עליה. ושל ילדה שמקפדת על כליה, אינה יושבת עליה, ולכך טמאה טמא מת:

ושל יוצאות החוץ סודר שנותנות הנשים על ראשן כשיוצאות לחוץ. ויש מפרשים, יוצאות החוץ, תרגום זונה נפקת ברא, כלומר סבכות של זונות: **טהורות** לפי שאינן חשובות כלי. פעם אחת, סבכות שנקרעו ורוב שער האשה יוצא לחוץ, שאינן מקבלות רוב שער ראשה של אשה:

יז. מהוהה בגד ישן ובלוי: **שטלייה** כמו שטלאה. מלשון טלאי על גבי טלאי. כלומר ששם הישנה טלאי על החדשה: **הולכים אחר הבריאה** דנין אותה כדין הבריאה, אם טמאה טמאה, ואם טהורה טהורה: **קטנה על הגדולה** בין שתיהן מהוהות בין שתיהן בריאות:

הולכים אחר הגדולה ואם הגדולה נקובה כמוציא רמון שבשבירה כזו נטהרה, גם הקטנה המחוברת עמה טהורה אע"פ שהיא שלימה. ואם הגדולה שלימה והרי היא מקבלת טומאה, אף הקטנה המחוברת עמה טמאה אע"פ שהיא נקובה במוציא רמון: **הולכים אחר הפנימית** אם טמאה הפנימית טמאה החיצונה, ואם הפנימית טהורה החיצונה נמי טהורה: **ר' שמעון אומר כף מאזנים** לפרושי מלתא דתנא קמא קאתי. ובכף מאזנים של מתכות טמאה איירי, דאם טלאה בתחתית המיחם מבפנים, טמא המיחם, ואם טלאה מבחוץ, טהור המיחם: **טלייה על צידה** שהדביק הטלאי על דפנות המיחם לא בתחתיתו, בין מבחוץ בין מבפנים טהור. ומסקנא דכולה פרקין וטעמא דכולהו טמא מדרס וטמא טמא מת וטהור מכלום האמורים כאן, הוא דכל דבר הראוי לשכיבה, והוא שיהיה עשוי לשכיבה או לישיבה או להשען עליו, טמא מדרס. לבד אם הוא כלי חרס דאינו מטמא מדרס, דהכי ילפינן מקרא דכתיב (ויקרא ט"ו) ואיש אשר יגע במשכבו, מקיש משכבו לו, מה הוא יש לו טהרה במקוה אף משכבו שיש לו טהרה במקוה, יצא כלי חרס שאין לו טהרה במקוה. והמפץ העשוי לשכיבה, אע"פ שאין לו טהרה במקוה מדכתיב (שם י"א) כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא, והאי לאו כלי הוא, מכל מקום טמא מדרס, דמרבינן ליה מקרא דכתיב כל המשכב, כל לרבות את המפץ, ואין לו טהרה עד שיחתך וישאר ממנו פחות משלשה על שלשה. וכלי אבנים וכלי גללים וכלי אדמה, טהורים מכלום. וכן כל דבר הבא מן הים, טהור. וכלי עץ הבא במדה, שמחזיק ארבעים סאה בלח שהם כוריים ביבש, נמי טהור מכלום, לפי שאינו מיטלטל מלא. וכן דבר שאין עליו תורת כלי, או שיש לו תורת כלי ואינו ממשמשי אדם אלא משמשי משמשיו, טהור, כגון תרבוס של זיתים ומפץ של גתות וסדין של צורות, דאמרינן במתניתין שהן טהורין מכלום, דלא חשיבי כלים של משמשי אדם:

מקוואות פרק ז

א. יֵשׁ מַעֲלִין אֶת הַמִּקְוֶה וְלֹא פוֹסְלִין, פּוֹסְלִין וְלֹא מַעֲלִין, לֹא מַעֲלִין וְלֹא פוֹסְלִין. אֵלּוּ מַעֲלִין וְלֹא פוֹסְלִין. הַשֶּׁלֶג, וְהַבָּרָד, וְהַכְּפוֹר, וְהַגְּלִיד, וְהַמֶּלַח, וְהַטִּיט הַנָּרוֹק. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הָיָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּן כְּנֶגְדִּי לוֹמַר, הַשֶּׁלֶג אֵינוֹ מַעֲלֶה אֶת הַמִּקְוֶה. וְהֵעִידוּ אַנְשֵׁי מֵידְבָא מִשְּׁמוֹ שֶׁאָמַר לָהֶם, צְאוּ וְהָבִיאוּ שֶׁלֶג וַעֲשׂוּ מִקְוֶה בַּתְּחִלָּה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, אֶבֶן הַבָּרָד, כַּמָּיִם. כֵּיצַד מַעֲלִין וְלֹא פוֹסְלִין, מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר אַחַת, נָפַל מֵהֶם סְאָה לְתוֹכוֹ וְהֶעֱלֵהוּ, נִמְצְאוּ מַעֲלִין וְלֹא פוֹסְלִין:

ב. אֵלּוּ פוֹסְלִין וְלֹא מַעֲלִין, הַמַּיִם בֵּין טְמֵאִים בֵּין טְהוֹרִים, וּמֵי כְבָשִׁים וּמֵי שְׁלָקוֹת, וְהַתֶּמֶד עַד שֶׁלֹּא הֶחְמִיץ. כֵּיצַד פּוֹסְלִין וְלֹא מַעֲלִין, מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר קָרְטוֹב וְנָפַל מֵהֶן קָרְטוֹב לְתוֹכוֹ, לֹא הֶעֱלָהוּ, פּוֹסְלוֹ בִשְׁלֹשָׁה לֻגִּין. אֲבָל שְׁאָר הַמַּשְׁקִין, וּמֵי פֵרוֹת, וְהַצִּיר, וְהַמֻּרְיָס, וְהַתֶּמֶד מִשֶּׁהֶחְמִיץ, פְּעָמִים מַעֲלִין וּפְעָמִים שֶׁאֵינָן מַעֲלִין. כֵּיצַד, מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר אַחַת, נָפַל לְתוֹכוֹ סְאָה מֵהֶם, לֹא הֶעֱלָהוּ. הָיוּ בוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, נָתַן סְאָה וְנָטַל סְאָה, הֲרֵי זֶה כָּשֵׁר:

ג. הֱדִיחַ בּוֹ סַלֵּי זֵיתִים וְסַלֵּי עֲנָבִים, וְשִׁנּוּ אֶת מַרְאָיו, כָּשֵׁר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, מֵי הַצֶּבַע פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בִשְׁלֹשָׁה לֻגִּין, וְאֵינָן פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בְשִׁנּוּי מַרְאֶה. נָפַל לְתוֹכוֹ יַיִן וּמֹחַל, וְשִׁנּוּ אֶת מַרְאָיו, פָּסוּל. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, יַמְתִּין לוֹ עַד שֶׁיֵּרְדוּ גְשָׁמִים וְיַחְזְרוּ מַרְאֵיהֶן לְמַרְאֵה הַמָּיִם. הָיוּ בוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, מְמַלֵּא בַכָּתֵף וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ עַד שֶׁיַּחְזְרוּ מַרְאֵיהֶן לְמַרְאֵה הַמָּיִם:

ד. נָפַל לְתוֹכוֹ יַיִן אוֹ מֹחַל וְשִׁנּוּ מִקְצָת מַרְאָיו, אִם אֵין בּוֹ מַרְאֵה מַיִם אַרְבָּעִים סְאָה, הֲרֵי זֶה לֹא יִטְבּוֹל בּוֹ:

ה. שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם, וְנָפַל לְתוֹכָן קָרְטוֹב יַיִן, וַהֲרֵי מַרְאֵיהֶן כְּמַרְאֵה הַיַּיִן. וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה, לֹא פְסָלוּהוּ. שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם חָסֵר קָרְטוֹב, וְנָפַל לְתוֹכָן קָרְטוֹב חָלָב, וַהֲרֵי מַרְאֵיהֶן כְּמַרְאֵה הַמַּיִם, וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה, לֹא פְסָלוּהוּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּרְאֶה:

ו. מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה מְכֻוָּנוֹת, יָרְדוּ שְׁנַיִם וְטָבְלוּ זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹן טָהוֹר וְהַשֵּׁנִי טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיוּ רַגְלָיו שֶׁל רִאשׁוֹן נוֹגְעוֹת בַּמַּיִם, אַף הַשֵּׁנִי טָהוֹר. הִטְבִּיל בּוֹ אֶת הַסָּגוֹס וְהֶעֱלָהוּ, מִקְצָתוֹ נוֹגֵעַ בַּמַּיִם, טָהוֹר. הַכַּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל עוֹר, כֵּיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ שִׂפְתוֹתֵיהֶם מִן הַמַּיִם, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן שְׁאוּבִין. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, מַטְבִּילָן וּמַעֲלֶה אוֹתָם דֶּרֶךְ שׁוּלֵיהֶם:

ז. הִטְבִּיל בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁרַגְלֶיהָ שׁוֹקְעוֹת בַּטִּיט הֶעָבֶה, טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם מְקַדְּמִין. מִקְוֶה שֶׁמֵּימָיו מְרֻדָּדִין, כּוֹבֵשׁ אֲפִלּוּ חֲבִלֵי עֵצִים, אֲפִלּוּ חֲבִילֵי קָנִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְפְּחוּ הַמַּיִם, וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. מַחַט שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל מַעֲלוֹת הַמְּעָרָה, הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בַּמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁעָבַר עָלֶיהָ הַגַּל, טְהוֹרָה:

ר' עובדיה מברטנורא

א. יש מעלין - משלימין לארבעים סאה: **ולא פוסלין** - בשלשה לוגין שאובין. וכולהו מפרש כיצד:
הכפור - גשמים שיורדין נקפים: **גליד** - מים שקפאו על פני הארץ או על פני המים: **טיט הנרוק** - טיט רך ורקיק שנעשה כמו רוק: **אבן הברד כמים** - כמים שאובים דאמרינן לקמן פוסלים ולא מעלים. ואין הלכה כרבי יוחנן בן נורי. והלכה כעדותן של אנשי מידבא שעושין מקוה מן השלג אפילו לכתחלה: **נמצאו מעלין** - שהשלימוהו. **ולא פוסלין** - בשלשה לוגין שאובין. שהרי סאה היא הרבה יותר משלשה לוגין, ולא נפסל המקוה בכך:

ב. המים - שאובין. בין טמאין בין טהורים: **מי כבשים** - מים שכבשו בהן זיתים או מיני ירקות: **ומי שלקות** - מים ששלקו בהן שלקות: **והתמד** - חרצנים וזגים או שמרים שנתן עליהן מים: **עד שלא החמיץ** - דאם החמיץ נידון כמי פירות: **קורטוב** - אחד מששים וארבע בלוג: **פעמים מעלין** - כדמפרש, כשיש במקוה ארבעים סאה מים כשרים ונתן בו סאה מי פירות, ואח"כ נטל סאה ממנו מים ומי פירות מעורבים יחד, הרי כל הסאה של מי פירות שנשארה במקוה משלימים את המקוה: **פעמים אין מעלין** - כדקתני במקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת:

ג. ושינו את מראיו כשר - דהדחת כלים לא חשיבא שינוי מראה: **ואין פוסלים אותו בשינוי מראה** - משום דצבעא לית ביה מששא: **מוחל** - מים היוצאים מן הזיתים: **ימתין עד שירדו גשמים** - דלמלאות בכתף אי אפשר, דבחסר עסקינן, שהוא נפסל בשלשה לוגין: **ממלא בכתף** - דמקוה שלם אין השאובים פוסלים אותו לעולם:

ד. אין בו מראה מים ארבעים סאה - אם אין במקוה ארבעים סאה שיש בהן מראה מים, לא יטבול באותו מקוה אפילו באותו צד שיש בו מראה מים, ואם טבל לא עלתה לו טבילה:

ה. ונפלו למקוה לא פסלוהו - הואיל והן נראין כיין, ומי פירות אין פוסלין בשלשה לוגין: **כל הולך אחר המראה** - אף על פי שאין החלב פוסל המקוה ואין במים שיעור שלשה לוגין לפסול, מכל מקום כיון שיש כאן שלשה לוגין שנראין כמים, חשבינן להו כאילו כולן מים ופוסלין. ואין הלכה כרבי יוחנן בן נורי:

ו. והשני טמא - דודאי חסר שיעור המקוה בטבילתו של ראשון: **אף השני טהור** - דאמרינן גוד אחית, והוי כאילו המים שהעלה הראשון בגופו הן מחוברין למי מקוה ולא נחסר משיעורו כלום. ופירשו בגמרא דחגיגה [דף י"ט] דלא טיהר רבי יהודה אלא במעלות דרבנן, כגון שהיה טהור לחולין וטבל להיות טהור למעשר, או שהיה טהור למעשר וטבל להיות טהור לתרומה. אבל לעלות מטומאה גמורה לטהרה, דברי הכל טמא. ואין הלכה כר' יהודה: **סגוס** - בגד צמר עב, וקורין לו בערבי אלבורנו"ס, ובולע מים הרבה: **מקצתו נוגע במים טהור** - ובמקוה שיש בו מ' סאה מצומצמות איירי וטבל בו אדם לאחר שהטביל בו את הסגוס, טהור האיש הטובל אע"פ שנחסר שיעור מקוה בטבילת הסגוס, מאחר שמקצת הסגוס נוגע במים. ור' יהודה היא דסבירא ליה אמרינן גוד אחית: **המים שבתוכן שאובים** - וחוזרים ופוסלים את המקוה בשלשה לוגים. שהרי לא היו בו אלא ארבעים סאה מכוונות ונתחסר כשהגביה שפתותיהן מן המים: **ומעלה אותם דרך שוליהם** - כדי שלא יפלו המים שבתוכן למקוה ויפסלו כל מימיו:

ז. הטביל בו את המטה - שרגליה גבוהות, ואי אפשר להטבילה כולה כאחת במקוה קטן כזה ששיערו מצומצם אא"כ רגליה שוקעות בטיט: **העבה** - שאינו נרוק ואין מטבילין בו: **שהמים מקדמין** - להטביל הרגלים קודם שישקעו בטיט, ובמים הוטבלו: **שמימיו מרודדים** - שאין המים עמוקים, מחמת שהמקוה רחב והמים מתפשטים בכולו. ואע"פ שיש בו ארבעים סאה אין כל גופו מתכסה במים בבת אחת: **כובש** - לצד אחד של מקוה: **אפילו חבילי עצים וקנים** - ואע"ג דנראה כמקוה שחלקו, אפילו הכי הואיל והמים נכנסין ביניהן לא הוי חלוק. וכובש דנקט, מפני שהעצים והקנים צפים על פני המים, וצריך לכבוש עליהם אבנים כדי שיכנסו תחת המים: **היה מוליך ומביא במים** - מנענע המים בידיו: **כיון שעבר הגל** - של מים על המעלה של מקוה שהמחט מונח בה וצפו מי הגל על המחט, טהורה. ולפי שהמחט דקה וקטנה וירא פן תפול במים, דרך להטבילה כן:

משנת עולם Mishnas Olam